

R o z h o d n u t i e

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany prírody a krajiny ako príslušný orgán štátnej správy podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 65 ods. 1 písm. h) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, na základe žiadosti Poľovníckeho združenia „Lupčianka“ Partizánska Lupča (ďalej len "žiadateľ") zo dňa 24.1.2005, v súlade s § 40 ods. 2 a 3 písm. b) a § 82 ods. 11 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len "zákon") a § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní

z a m i e ť a ž i a d o s ť

žiadateľa vo veci povolenia výnimky zo zákazu ustanoveného § 35 ods. 1 písm. a) zákona, lebo nie sú splnené podmienky na jej povolenie podľa § 40 ods. 3 zákona. Rozhodnutím sa nepovoľuje usmrtenie chráneného živočícha - medveďa hnedého v rámci regulácie početnosti populácie v roku 2005 na území poľovného revíru Lupčianka.

O d ô v o d n e n i e

Listom dňa 24.1.2005 požiadal žiadateľ Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody a krajiny (ďalej len "ministerstvo") o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného druhu živočícha - medveďa hnedého.

Dňa 28.1.2003 bol na ministerstvo doručený list Lesoochranárskeho zoskupenia VLK (ďalej len „LOZ VLK“), ktorým požiadalo, aby bolo v zmysle § 82 ods. 3 zákona upovedomené o začatých správnych konaniach, v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom a ktoré sa dotýkajú udeľovania výnimiek z ochrany druhov alebo území. Na jeho základe ministerstvo upovedomilo LOZ VLK aj o predmetnom konaní. LOZ VLK listom dňa 4.2.2005 oznámilo svoju účasť, okrem iných, aj v konaní žiadateľa.

Dňa 26.3.2004 bol na ministerstvo doručený list Klubu lesníkov a priateľov lesa Liptova, ktorým požiadal, aby bolo v zmysle § 82 ods. 3 zákona upovedomený o začatých správnych konaniach, v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom a ktoré sa dotýkajú udelovania výnimiek z ochrany druhov alebo území okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Na jeho základe ministerstvo upovedomilo Klub lesníkov a priateľov lesa Liptova o predmetnom konaní. Klub lesníkov a priateľov lesa Liptova listom dňa 4.2.2005 oznámil svoju účasť v konaní žiadateľa.

Na základe minuloročných negatívnych skúseností ministerstvo zvolalo pracovné rokovanie za účasti mimovládnych organizácií, ktoré v rámci rozhodovania o výnimkách z ochrany medveďa hnedého v roku 2004 požiadali o účasť v konaní resp. písomne vyjadrili návrhy na zmenu systému regulácie populácie medveďa.

Cieľom rokovania bolo oboznámenie sa a hľadanie konsenzu medzi názormi mimovládnych organizácií zameranými na ochranu prírody a ochranu zvierat na jednej strane a zástupcami mimovládnych organizácií zameranými na výkon poľovníctva na strane druhej, na spôsob ochrany a regulácie početnosti populácie medveďa hnedého na Slovensku.

V rámci pracovného rokovania sa zúčastneným nepodarilo dosiahnuť spoločný názor na spôsob regulácie populácie medveďa hnedého, ktorý by orgán ochrany prírody a krajiny mohol uplatniť pri rozhodovaní o udelení výnimiek z ochrany tohto chráneného druhu živočicha v roku 2005.

Regulácia početnosti populácie medveďa hnedého je nástrojom, ktorý musí zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj populácie medveďa hnedého na Slovensku. Spôsob a podmienky jeho realizácie musia zaručovať:

- zachovanie prirodzenej pohlavnej a vekovej štruktúry populácie,
- prednostnú ochranu medveďa hnedého v chránených územiach,
- sústredenie lovu do lokalít s vysokými a opakujúcimi sa škodami na hospodárskych zvieratách a včelstvách a prednostné usmrcovanie synantropných medveďov,
- vytvárania podmienok na prepojenie východo- a západokarpatskej populácie medveďa hnedého,
- prednostnú reguláciu v oblastiach s nevyhovujúcimi biotopmi a koncentráciou obyvateľov.

Preto všetky doručené žiadosti boli posudzované:

- a) s ohľadom na celú populáciu medveďa hnedého na Slovensku resp. s ohľadom na populáciu v rámci geomorfologického celku (poľovnej oblasti),
- b) usmrcovanie je povolené prednostne na lokalitách, kde v roku 2003 došlo k výskytu dokladovaných škôd na hospodárskych zvieratách a včelstvách väčšieho rozsahu,
- c) regulácia nie je povolená v chránených územiach v 3. až 5. stupni ochrany, s výnimkou lokalít s výskytom závažných dokladovaných škôd. Tu bude povolený prednostne len ochranný odstrel na základe aktuálneho výskytu dokladovaných škôd,
- d) usmrcovanie nie je povolené na východnom okraji areálu, s výnimkou lokalít s výskytom dokladovaných škôd,
- e) ročná kvóta regulácie početnosti je 10 % z odhadovanej veľkosti populácie, pričom sa predpokladá priemerná hustota 1 medveď na 1524 ha poľovnej plochy.

Ministerstvo oboznámilo účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia listom č. 167/76/05-5.1 zo dňa 21.4.2004, ktorý bol doručený dňa 26.4.2005, resp. 27.4.2005.

LOZ VLK listom zo dňa 27.4.2005, ktorý bol na ministerstvo doručený dňa 2.5.2005, vyjadrilo svoj nesúhlas s ďalším uskutočňovaním regulačného lovu medveďov minimálne do doby, než sa zistí reálny stav populácie a ako jediné možnosti lovu odporúča iba ochranný odstrel medveďov spôsobujúcich opakované škody na hospodárskych zvieratách, či včelstvách (podmienkou však musí byť zabezpečená účinná ochrana, komisionálne zhodnotenie škôd za prítomnosti ŠOP SR a odmeraním parametrov stôp, na ktoré sa bude výnimka vzťahovať), resp. odstrel medveďov synantropných, ohrozujúcich svojím správaním zdravie ľudí.

LOZ VLK namietalo, že ministerstvo sa podieľa na obchode – love medveďov i napriek smerniciam EÚ, pri nezistenom skutočnom stave populácie medveďa hnedého (dokladované listom MP SR č. EVIZ 62/2005-120 zo dňa 20.4.2005, ktorým MP SR odmietlo sprístupniť informáciu

o oficiálne nahlásených stavoch vlkov, medvedíov a rysov od roku 1990 do roku 2005 na území Slovenska), ako aj neznalosti ekológie tohto druhu. Pripomenulo, že na Slovensku nie je uskutočňovaný žiadny komplexný program na predchádzanie konfliktov s ľuďmi a na predchádzanie vzniku škôd spôsobených medvedmi. Vyslovilo počudovanie nad nefunkčnosťou poradného orgánu ministra životného prostredia SR a ministra pôdohospodárstva SR - Komisie pre veľké šelmy a vyjadrilo názor, že o osude veľkých šelmy rozhodujú jednotlivci, bez náležitej diskusie, argumentov a zdôvodnení.

Postup ministerstva ako príslušného orgánu ochrany prírody a krajiny pri povoľovaní výnimiek z podmienok ochrany medveďa hnedého je v súlade s článkom 16 ods 1 smernice rady ES č 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín z 21. mája 1992.

Napriek snahám o celoplošné sčítanie veľkých šelmy v r. 2003 (neúspešné pre klimatické podmienky) a v r. 2004 (veterná kalamita vo významnej časti areálu), skutočne nebolo realizované sčítanie početnosti medveďa hnedého na Slovensku. Odhady početnosti uplatňované pri stanovení kvóty regulácie (600-800 jedincov) predstavujú 45 - 60 % počtov podľa oficiálnej poľovníckej štatistiky (r. 2003).

Postup ministerstva je v súlade s materiálom „Postup orgánov a organizácií ochrany prírody pri povoľovaní výnimky na usmrtenie jedincov medveďa hnedého /Ursus arctos/ a vlka dravého /Canis lupus/ na Slovensku“, ktorý bol schválený operatívnu poradou ministra životného prostredia SR dňa 29.1.1998. Všetky žiadosti o výnimky z podmienok ochrany medveďa hnedého za účelom jeho usmrtenia v rámci regulačného lovu v príslušnom roku sú posudzované odbornou organizáciou - ŠOP SR podľa jednotných kritérií:

- 1/ Výnimky povoľovať s ohľadom na celú populáciu medveďa hnedého na Slovensku resp. s ohľadom na populáciu v rámci geomorfologického celku /poľovnej oblasti.
- 2/ Usmrtenie povoľovať prednostne na lokalitách, kde v predchádzajúcom roku došlo k výskytu dokladovaných škôd na hospodárskych zvieratách a včelstvách väčšieho rozsahu.
- 3/ Nepovoľovať reguláciu v chránených územiach v 3. až 5. stupni ochrany. Tu povoľovať prednostne len ochranný odstrel na základe aktuálneho výskytu dokladovaných škôd.
- 4/ Nepovoľovať usmrcovanie na východnom okraji areálu, s výnimkou lokalít s výskytom dokladovaných škôd.
- 5/ Ročná kvóta regulácie početnosti je do 10% z odhadovanej veľkosti populácie 600-800 jedincov t.j. 60- 80 jedincov. Veľkosť kvóty pre geomorfologické celky/poľovné oblasti stanoviť na základe výsledkov sčítania v teréne, ak nebolo realizované tak ako 10% podiel z populácie určenej výpočtom na základe priemernej hustoty 1 medveď na 1524 ha poľovnej plochy.
- 6/ V rámci regulačného lovu povoľovať len jedince o hmotnosti do 100 kg, resp. jedince so šírkou prednej laby do 12 cm a zároveň dĺžkou zadnej laby do 21 cm.
- 7/ Vnadiť len na nemäsitú návnadu.
- 8/ Reguláciu početnosti povoľovať len v období od 1.6. do 15.12. príslušného roka.

Uplatňované kritériá sú prísnejšie resp. zodpovedajú pravidlám regulácie uplatňovaným inými európskymi krajinami s porovnateľným stavom populácie medveďa hnedého (Slovensko, Švédsko, Rumunsko).

Riešenie preventívnych opatrení je otázkou výkonu viacerých právnych predpisov a uskutočnenia podporných programov nielen v sektore životného prostredia ale aj v sektore poľnohospodárstva, hospodárstva a vnútra s príslušnosťou orgánov štátnej správy ale aj samosprávy. Napríklad riešenie otázky nakladania s komunálnymi odpadmi v horských rekreačných strediskách je v právomoci územne príslušných obcí. Vzhľadom na uvedené nie je možné očakávať komplexné riešenie tohto problému od ŠOP SR alebo MŽP SR.

Ustanovenie Komisie pre veľké šelmy bolo iniciované v r. 1999 zo strany ŠOP SR a MŽP SR a to v súlade s odporučeniami Akčného plánu na ochranu medveďa hnedého v Európe, schváleného stálym výborom Bernskej konvencie odporúčaním č. 74 v r. 1999. Žiaľ, v podmienkach Slovenska sa nedarí naplniť základné poslanie tohto poradného orgánu a to komplexné riešenie problematiky výskumu, ochrany, manažmentu, riešenia prevencie konfliktov, výchovy a zvyšovania povedomia verejnosti vo vzťahu k šelmám a jednotlivé zasadnutia komisie nepriniesli ani za niekoľkoročné obdobie žiaden posun v tejto oblasti.

Žiadateľ a Klub lesníkov a priateľov lesa Liptova listami zo dňa 4.5.2005 vyjadrili nesúhlas s nepovolením regulácie početnosti medveďa hnedého v poľovnom revíri Lupčianka. Oboja poukázali na premnoženosť medvedej populácie v regióne Liptova.

Ministerstvo si k vyjadreniam účastníkov konania vyžiadalo stanovisko Štátnej ochrany prírody SR, ŠOP SR, COPK v stanovisku k vyjadreniu žiadateľa a Klubu lesníkov a priateľov lesa Liptova uviedla, že v minulom roku pracovníci Štátnej ochrany prírody SR neboli prizvaní k žiadnej škode, ktorá by sa mala uskutočniť v území poľovného revíru Lupčianka a v tomto území neboli zaznamenané žiadne konflikty s človekom, ani neboli zaznamenané výskytu jedincov s prvkami synantropného správania. Na výhradu Klubu lesníkov a priateľov lesa Liptova, že štátna ochrana prírody spochybňuje podklady zistené užívateľmi poľovných revírov ohľadom aktuálneho stavu početnosti populácie medveďov v regióne uviedla, že pri posudzovaní povolenia odstrelu medveďov v rámci regulačného lovu vychádza zo štatistiky Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen. Samotní autori štatistiky uvádzajú, že početnosť populácie medveďa je nadhodnotená o cca 30% z dôvodu, že jeden jedinec je sčítaný viacerými poľovnými subjektami a tým aj vyhodnotený ako viacero jedincov.

V zmysle § 40 ods. 3 zákona môže odbor ochrany prírody a krajiny povoliť výnimku len

- a) v záujme ochrany dotknutých druhov alebo ochrany prírodných biotopov,
- b) pri predchádzaní závažných škôd, najmä na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, chove poľovnej zveri, vodnom hospodárstve,
- c) v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti obyvateľov, bezpečnosti štátu alebo z iných dôležitých verejných záujmov výrazne prevažujúcich nad záujmom ochrany prírody a krajiny vrátane sociálnych a ekonomických dôvodov s priaznivými dôsledkami na životné prostredie,
- d) na účely výskumu a vzdelávania, navrátenia druhov do ich biotopov a na držbu, pestovanie alebo chov v ľudskej opatere dotknutých druhov, ktoré sú nevyhnutné na tieto účely.

Podľa § 40 ods. 2 zákona v odôvodnených prípadoch môže povoliť výnimku z podmienok ochrany chránených druhov, vybraných druhov rastlín a vybraných druhov živočíchov, a to len v prípade, že neexistuje iná alternatíva a výnimka neohrozí zachovanie populácií dotknutých druhov; ak ide o chránené druhy živočíchov, ktoré sú zároveň poľovnou zverou, výnimku možno povoliť až po dohode s Ministerstvom pôdohospodárstva SR.

Ministerstvo ako príslušný orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny preskúmalo dôvody žiadosti o usmrtenie medveďa hnedého v poľovnom revíri Lupčianka a na základe stanoviska Štátnej ochrany prírody SR zamietlo žiadosť žiadateľa.

Zmyslom regulácie početnosti populácie medveďa hnedého je predchádzať škodám spôsobovaným medveďom. Preto pri povolení výnimky sú uprednostňované revíry, kde sa takéto škody v predošlom roku vyskytli. V prípade, že sa v revíri vyskytujú škody spôsobované medveďmi alebo dochádza ku koncentrácii medveďov s atypickým správaním sa, je možné po dokladovaní, v súlade s § 40 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny požiadať v priebehu celého roka o usmrtenie takéhoto medveďa pri číne.

Poučenie:

Protí tomuto rozhodnutiu možno podľa § 61 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní podať rozklad do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava. Toto rozhodnutie nie je preskúmateľné súdom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov pokiaľ nebol vyčerpaný riadny opravný prostriedok.

RNDr. Anna Jusková
riadiťka odboru

Rozhodnutie dostanú:

1. Poľovnícke združenie „Lupčianka“, 032 15 Partizánska Lupča
2. Lesoochranárske zoskupenie VLK, 082 13 Tulčík 27
3. Klub lesníkov a priateľov lesa Liptova, Ing. Igor Košecký, Čsl. brigády 17, 031 01 Liptovský Mikuláš

Po nadobudnutí právoplatnosti na vedomie:

1. Krajský úrad životného prostredia, Nám. M.R.Štefánika 1, 010 01 Žilina
2. Obvodný úrad životného prostredia, Vrbická 1993, 031 01 Liptovský Mikuláš
3. ŠOP SR – Správa NP Nízke Tatry, Zelená 5, 974 01 Banská Bystrica
4. ŠOP SR, Lazovná 10, 974 01 Banská Bystrica
5. MP SR, odbor štátnej správy LHaP, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava
6. SIŽP - inšpektorát ŽP, odbor IOPaK, Legionárska 5, P.O.Box 163, 012 05 Žilina